

5 PRIORYTETÓW DLA POLITYKI CYFROWEJ W NOWEJ KADENCJI – MEMORANDUM ZPP

- Ostatnie lata były czasem dynamicznego rozwoju nowych technologii, które zmieniły sposób funkcjonowania praktycznie wszystkich sektorów gospodarki. Cyfryzacja jest dziś jednym z głównych czynników wpływających na silną pozycję państw i poziom PKB, dlatego działania nowego rządu powinny stwarzać stosowne warunki do rozwoju inwestycji wzmacniających poziom innowacyjności naszego kraju.
- Jednym z pierwszych działań nowego rządu powinno być uchwalenie nowelizacji ustawy o Krajowym Systemie Cyberbezpieczeństwa. Zapewni ona lepszą zgodność polskiego systemu cyberbezpieczeństwa z unijnymi standardami oraz dyrektywami, istotnych dla międzynarodowej współpracy i wymiany informacji o występujących zagrożeniach.
- Fundamentem cyfrowej gospodarki jest szybki internet. Jak najszybsze rozdysponowanie środków przeznaczonych na rozwój łączności oraz wdrażania sieci o bardzo dużej przepływności w polskim planie odbudowy i zwiększania odporności (KPO) pozwoli na szybszą likwidację tzw. “białych plam” oraz pokrycie większości terenów zaludnionych zasięgiem sieci 5G do 2030 r. zgodnie z celami Cyfrowej Dekady.
- Zmienne warunki rynkowe, wzrastające koszty prowadzenia działalności oraz nierówności w dostępie do technologii stwarzają poważne wyzwania dla firm, a to właśnie one będą odgrywały kluczową rolę w kształtowaniu cyfrowej przyszłości Europy. Aby sprostać tym wyzwaniom, konieczna jest digitalowa aktywizacja firm z sektora MŚP, a zatem wsparcie ich w procesie zdobywania nowych kompetencji, zwiększenie dostępności odpowiednich narzędzi oraz dofinansowanie szkoleń dla pracowników.
- Rozwój sztucznej inteligencji otwiera nowe możliwości dla polskich przedsiębiorstw oraz instytucji publicznych. W celu ich wykorzystania należy jak najszybciej dokonać aktualizacji krajowej strategii rozwoju AI, szczególnie w świetle nadchodzących zmian związanych z unijnym rozporządzeniem AI Act.
- Już wkrótce wchodzi w życie Akt o Usługach Cyfrowych, a polskie firmy świadczące usługi internetowe, muszą być gotowe na duże zmiany. Dlatego jednym z priorytetowych zadań w procesie wdrożenia DSA do krajowego prawa, jest jak najszybsze powołanie polskiego Koordynatora ds. Usług Cyfrowych.

1. Wstęp

W ciągu ostatnich trzydziestu lat osiągnęliśmy znaczący sukces, potrając wartość polskiej gospodarki. Postęp technologiczny stał się jednym z głównych czynników tego wzrostu. Udział sektora cyfrowego w tworzeniu PKB Polski przez ostatnie lata dynamicznie wzrasta – z 3 proc. w 2014 roku, poprzez 6,2 proc. w 2016 roku, do przewidywanych 12 proc. w 2025 roku¹. Duży udział w tym wzroście mają małe, średnie i duże przedsiębiorstwa z branży IT, które dzięki rosnącemu zapotrzebowaniu na ich usługi, powiększą swoją wartość. Według raportów PARP branża IT stanowi około 8 proc. polskiego PKB i zatrudnia ponad 430 tys. osób.

Natomiast w przeciwieństwie do liderów rankingów innowacyjności w Europie, nie osiągnęliśmy jeszcze pełnego nasycenia technologicznego. W tym kontekście warto wspomnieć o roli regulacji, które mogą stymulować rozwój cyfrowego rynku w Polsce lub — niestety częściej — powstrzymać inwestycje w innowacje. W obliczu dynamicznego rozwoju nowych technologii rządy często tworzą przepisy niedopasowane do potrzeb rynku, co wpływa na niechęć do inwestycji i tworzy niepewność regulacyjną. W Polsce i Unii Europejskiej trwają prace legislacyjne nad ponad kilkunastoma aktami prawnymi, które należą do kategorii prawa nowych technologii. Dotyczą one m.in. cyberbezpieczeństwa (NIS2 i nowelizacja KSC) czy platform internetowych (Akt o Usługach Cyfrowych).

Tymczasem jak wynika z raportu EY Law Compass, aż dziewięć na dziesięć firm w Polsce twierdzi, że prawo nie nadąża za rozwojem technologii². Dodatkowo 27 proc. firm wskazuje na kwestię przeregulowania, a 37 proc. podkreśla, że te same przepisy umieszczane są w zbyt wielu aktach prawnych. Oznacza to, że zanim rząd podejmie decyzję o wdrożeniu nowych regulacji, konieczna jest weryfikacja już obowiązujących, szerokie konsultacje z przedstawicielami biznesu oraz czas na ich odpowiednie wdrożenie. Cyfryzacja do 2030 r. cyfryzacja może przynieść Polsce nawet ponad 360 mld zł., a także stanowić 9 proc. prognozowanego krajowego PKB³. W świetle rosnącego znaczenia gospodarczego sektora cyfrowego należy podjąć wszystkie niezbędne środki, aby nadmierna regulacja nie stłumiła tego wzrostu oraz nie zagroziła pozycji polski w rankingach innowacyjności.

Z pewnością posiadamy jednak potencjał do wzmocnienia tej pozycji. W ciągu ostatnich lat, powstałe Ministerstwo Cyfryzacji zainicjowało szereg działań, które przyczyniły się do cyfrowej transformacji zarówno sektora publicznego, jak i prywatnego. "Od papierowej do cyfrowej Polski" - jeden z pierwszych tak dużych programów ilustrujących plany działania ministerstwa, przyjęty w pierwszych latach jego istnienia, wpłyną na poprawę funkcjonowania i wykorzystania infrastruktury publicznej oraz otworzył drogę do rozwoju innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki.

Jednym z przykładów ważnych osiągnięć ostatnich lat jest rozwój aplikacji mObywatel, która ewoluowała w cyfrowy portfel na dokumenty, umożliwiając ponad dziesięciu milionom zarejestrowanych w aplikacji obywateli potwierdzanie tożsamości oraz dostęp do różnych

¹ <https://zpp.net.pl/wp-content/uploads/2021/05/25.05.2021-Raport-ZPP-Digital-Markets-Act.pdf>

² https://www.ey.com/pl_pl/law/raport-ey-law-compass-prawo-i-innowacje-wyzwania-2020

³ <https://www.mckinsey.com/pl/our-insights/digital-challengers-3>

usług bez konieczności posiadania fizycznych dokumentów. Dodatkowo katalog e-usług zebranych na różnych platformach wzrósł do ponad 500, dzięki czemu Polacy mogą korzystać z tak popularnych serwisów, jak ePUAP, Profil Zaufany czy Platforma Usług Elektronicznych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Znaczącym krokiem było również wprowadzenie e-Recept, które ułatwiły dostęp do lekarstw i usług medycznych w czasie pandemii COVID-19. Dzięki temu stan cyfryzacji usług publicznych w Polsce jest 14 proc. powyżej średniej dla państw z regionu Europy Środkowej i Wschodniej⁴.

Wspomniane inicjatywy, w połączeniu z planami dotyczącymi pełnej cyfryzacji urzędów oraz zapewnieniem dostępu do szerokopasmowego internetu dla każdego gospodarstwa domowego, stanowią dowód na strategiczne podejście resortu do wykorzystania nowych technologii w celu usprawnienia funkcjonowania państwa i poprawy jakości życia obywateli.

Jednak pomimo opisanych powyżej działań, pełen potencjał wzrostu technologicznego Polski pozostaje niewykorzystany. Już od kilku lat nasz kraj niezmiennie plasuje się na odległych pozycjach w jednym z najbardziej miarodajnych wskaźników postępu cyfryzacji w krajach Unii Europejskiej – The Digital Economy and Society Index (DESI), publikowanym przez Komisję Europejską. W najnowszym rankingu KE, Polska znalazła się dopiero na 24 miejscu.

Ministerstwo Cyfryzacji stoi przed wieloma wyzwaniami, które są kluczowe dla zwiększenia poziomu innowacyjności i konkurencyjności Polski. Zlikwidowanie "białych plam internetu" na mapie Polski w oparciu o środki z KPO, uchwalenie nowelizacji ustawy o Krajowym Systemie Cyberbezpieczeństwa, wdrożenie Aktu o Usługach Cyfrowych oraz AI Act, czy rewizja strategii rozwoju sztucznej inteligencji – to tylko niektóre z nich. W niniejszym dokumencie przedstawiamy pięć kluczowych priorytetów w obszarze nowych technologii, których zaadresowanie przyspieszy rozwój cyfrowej transformacji.

2. Wzrost cyberbezpieczeństwa

Wiele badań i analiz wskazuje, że w obszarze cyberbezpieczeństwa Polska zajmuje stosunkowo wysoką pozycję. W rankingu NCSI (National Cyber Security Index; Narodowy Indeks Cyberbezpieczeństwa), który wymienia kraje mające najlepsze na świecie rozwiązania gwarantujące systemom IT bezpieczeństwo, zajmujemy 11 miejsce, z kolei portal Comaritech wśród państw najbardziej zagrożonych cyberatakami Polskę wymienia na 59. pozycji spośród analizowanych 75 krajów⁵. Choć nie zaliczamy się do grona światowych liderów, to nasz kraj postrzegany jest jako relatywnie bezpieczny cyfrowo. Nie oznacza to jednak, że brakuje nam w tym obszarze wyzwań.

W ostatnich latach doświadczyliśmy wielu cybernetycznych incydentów, uderzających nie tylko w instytucje publiczne, ale również firmy obsługujące krytyczną infrastrukturę. Jak pokazują dane zawarte w raporcie KPMG: *Barometr cyberbezpieczeństwa 2023*, w 2022 roku

⁴<https://digitalpoland.org/publikacje/pobierz?id=4ceb0166-6dd6-4c58-ab9a-cf77f56d7c20>

⁵<https://wei.org.pl/wp-content/uploads/2023/11/Odporni-na-cyberataki.-Poziom-bezpieczenstwa-cyfrowego-Polski.pdf>

58 proc. firm w Polsce odnotowało przynajmniej jeden incydent polegający na naruszeniu bezpieczeństwa, natomiast 33 proc. firm zauważyło wzrost intensywności prób naruszenia bezpieczeństwa.⁶ Co więcej, napięcia geopolityczne, a zwłaszcza konflikt na Ukrainie, zwiększają ryzyko ataków hakerskich na Polskę. Raport przygotowany przez zespół CERT Polska, który działa w strukturach NASK wskazuje na zwiększoną liczbę ataków DDoS na portale instytucji publicznych i ważne podmioty gospodarcze, które nastąpiły w efekcie sytuacji za naszą wschodnią granicą⁷.

W dobie rosnącej liczby cyberataków i zagrożeń w sieci aktualizacja przepisów jest niezbędna do skutecznego reagowania na nowe formy ataków. W tym kontekście, jedną z priorytetowych kwestii będzie uchwalenie nowelizacji ustawy o Krajowym Systemie Cyberbezpieczeństwa. Zapewni ona lepszą zgodność polskiego systemu cyberbezpieczeństwa z unijnymi standardami oraz dyrektywami (m.in. NIS2 oraz CER), istotną dla międzynarodowej współpracy i wymiany informacji o występujących zagrożeniach. Dodatkowo udoskonalenie ustawy pozwoli na lepszą ochronę krytycznej infrastruktury narodowej, która coraz częściej staje się celem zaawansowanych ataków. Praca nad nowelizacją KSC oraz innymi wyzwaniem legislacyjnymi wymaga ponownego przeprowadzenia szerokich konsultacji publicznych z przedstawicielami sektora, organizacji branżowych oraz biznesu.

Dobrze wiemy, że przestępstwa w Internecie nie mają granic, podobnie jak sam Internet. Jednak to właśnie od odpowiedniego wyznaczenia granic bezpieczeństwa zależy poziom zaufania konsumentów do usług cyfrowych, również tych publicznych. Dużą rolę w zwiększaniu ich zaufania odgrywają firmy. Tymczasem jak pokazuje ostatni raport ESET Digital Security Sentiment, aż 59 proc. polskich przedsiębiorstw z sektora MŚP było w 2022 r. celem cyberataku⁸. Ich właściciele coraz częściej zwracają uwagę na brak funduszy na inwestycje w obszarze cyber, a zarządzanie cyberbezpieczeństwem z uwagi na ceny specjalistycznych narzędzi jest dla nich niezwykle kosztowne. W naszej opinii warto opracować odpowiednie rozwiązania podatkowe, budżetowe oraz granty, które sprzyjać będą budowaniu cyberodporności przedsiębiorstw, a w szczególności sektora MŚP. Mogą one umożliwić amortyzację kosztów inwestycji w rozwiązania zwiększające bezpieczeństwo poprzez dofinansowanie zakupu oprogramowania, zabezpieczenie serwerów, czy certyfikację firm⁹.

Kolejnym ważnym elementem jest budowanie kompetencji cyfrowych wśród polskich przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem cyberbezpieczeństwa. Dlatego rząd powinien dziś wspierać rozwiązania zmierzające do ich rozwoju, takie jak pilotażowy program Firma Bezpieczna Cyfrowo dotychczas prowadzony przez NASK. Umożliwi to podniesienie

⁶<https://kpmg.com/pl/pl/home/insights/2023/02/barometr-cyberbezpieczenstwa-2023-detekcja-i-reakcja-na-zagrozenia-w-czasie-podwyzszonego-alertu.html>

⁷<https://www.gov.pl/web/baza-wiedzy/krajobraz-bezpieczenstwa-polskiego-internetu-w-2022-roku--raport-roczny-cert-polska>

⁸<https://www.eset.com/pl/about/newsroom/press-releases/news/cyberzagrozenia-polskie-firmy-nie-czuja-sie-bezpiecznie/>

⁹<https://wei.org.pl/wp-content/uploads/2023/11/Odporni-na-cyberataki.-Poziom-bezpieczenstwa-cyfrowego-Polski.pdf>

poziomu bezpieczeństwa MŚP oraz upowszechnienie i wdrożenie nowego standardu cyberbezpieczeństwa w firmach.

3. Powszechny dostęp do szybkiego internetu

Szerokopasmowy dostęp do internetu stanowi fundament cyfrowej gospodarki. Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej nowej generacji oraz wdrożenie usług opartych na sieci 5G znacząco wpłynie na przemysł oraz inne sektory gospodarki, pozwalając Polsce wkroczyć na kolejny etap cyfryzacji. Internet rzeczy, telemedycyna, inteligentne miasta, automatyzacja – to tylko część obszarów, których rozwój uzależniony jest od dostępu do szybkiego internetu.

Tymczasem jak wynika z danych opublikowanych w lutym 2023 r. przez KPRM oraz Centrum Projektów Polska Cyfrowa, podczas naboru wniosków w konkursie w ramach Funduszy Europejskich na Rozwój Cyfrowy (FERC), w Polsce istnieje 1,6 mln internetowych białych plam. Jest to zbiór adresów w poszczególnych województwach, które według danych Urzędu Komunikacji Elektronicznej nie posiadają dostępu do szybkiego Internetu. Problem dotyczy przede wszystkim obszarów wiejskich oraz o niskiej urbanizacji. Dodatkowo pomimo rozstrzygnięcia opóźnionej aukcji na sieci 5G, wciąż znajdujemy się na etapie budowy jej ekosystemu. Mamy wiele do nadrobienia, a przed nami realizacja ambitnych celów Unii Europejskiej ustanowionych w programie polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie”, który zakłada, że do 2030 wszystkie obszary zaludnione pokryte są co najmniej siecią 5G. Popieramy rozwój gigabitowego internetu w UE oraz cel, jakim jest zapewnienie wszystkim obywatelom w całej UE dostępu do szybkiej łączności gigabitowej i szybkich danych mobilnych.. Jednocześnie w naszej opinii proces ten musi odzwierciedlać zasady otwartego i swobodnego dostępu do Internetu i odbyć się bez nakładania dodatkowych opłat i podatków związanych z jego realizacją.

W naszej opinii technologia, która pozwoli na efektywną i ekonomicznie uzasadnioną likwidację „białych plam”, to m.in. szerokopasmowa łączność satelitarna oparta na satelitach umieszczonych na niskiej orbicie okołoziemskiej LEO. Wykorzystanie światłowodów w miejscach najbardziej oddalonych wiąże się z ponoszeniem nadmiernych kosztów, zaś połączenie dostarczane za pomocą tej technologii nie różni się znacząco od połączenia uzyskanego z wykorzystaniem łączności satelitarnej. Łączność satelitarna w skali krajowej, wymaga mniejszych inwestycji w infrastrukturę, niż sieci 5G dzięki temu może być w praktyce tańsza.

Wykorzystanie potencjału technologii 5G wymaga wspólnych działań. Konieczna jest nie tylko współpraca na poziomie instytucji Unii Europejskiej, ale przede wszystkim organów państwowych, operatorów telekomunikacyjnych, a także przedsiębiorstw. Osoby zarządzające tymi podmiotami powinny być świadome, że jedynie przez kooperację można efektywnie wykorzystać wszystkie korzyści, jakie oferuje 5G oraz uniknąć popełnionych błędów przy

okazji wdrażania w przyszłości sieci 6G. Dlatego odpowiednie rozdysponowanie środków przeznaczonych na rozwój łączności oraz wdrażania sieci o bardzo dużej przepływności w polskim planie odbudowy i zwiększania odporności (KPO) powinno być kwestią priorytetową, która odbędzie się w ramach szerokich konsultacji. Jednocześnie, biorąc pod uwagę dostępność środków z KPO i wzrastające koszty prowadzenia biznesu w Polsce, rozwój sieci telekomunikacyjnych należy oprzeć właśnie na tych środkach i przeciwdziałać wprowadzaniu dodatkowych podatków sektorowych, które miałyby obciążyć przedsiębiorstwa aktywne w gospodarce cyfrowej.

Warto również zwrócić uwagę na wyzwania związane z jej bezpieczeństwem przy wykorzystaniu w infrastrukturze krytycznej państwa. Dodatkowo korzyści płynące z wdrażania sieci najnowszych generacji nie mogą stać się udziałem jedynie wąskiej grupy, a w procesie ich rozwoju i realizacji zamówień oraz przetargów publicznych należy wziąć pod uwagę możliwości i potrzeby MŚP oraz startupów.

4. Strategia rozwoju sztucznej inteligencji

W ostatnich latach, sztuczna inteligencja stała się jedną z kluczowych technologii kształtujących przyszłość globalnej gospodarki. Wykorzystanie AI ma potencjał do przekształcenia kluczowych sektorów gospodarczych, przynosząc znaczne korzyści na wielu płaszczyznach. Od zwiększenia efektywności operacyjnej, poprzez ulepszenie procesów decyzyjnych, po generowanie innowacji w produktach i usługach – sztuczna inteligencja otwiera nowe możliwości dla polskich przedsiębiorstw i instytucji publicznych.

Polski rynek ma sporo do zaoferowania. Choć do globalnych liderów wciąż nam daleko, posiadamy dobrą bazę wykwalifikowanych specjalistów oraz rozwijającą się scenę startupową, na której działa wielu innowatorów i przedsiębiorców specjalizujących się w AI. Dodatkowo od lat przyciągamy międzynarodowych inwestorów, którzy nad Wisłą lokują swoje centra R&D oraz wspierają rozwój lokalnych talentów. Jak wynika z badań przeprowadzonych przez fundację Digital Poland, Polska zajmuje 7. miejsce w Unii Europejskiej pod względem liczby ekspertów pracujących nad rozwojem lub wdrożeniem AI i jednocześnie 1. miejsce w regionie krajów Europy Środkowej i Wschodniej (CEE)¹⁰. Główne rynki zewnętrzne dla polskich spółek, to Ameryka Północna, Unia Europejska oraz Wielka Brytania, co jest odzwierciedleniem globalnego zasięgu i konkurencyjności krajowego sektora AI.

Jednak aby w pełni wykorzystać potencjał, jaki oferuje sztuczna inteligencja, resort cyfryzacji powinien skupić się na aktualizacji krajowej strategii rozwoju AI, szczególnie w świetle nadchodzących zmian związanych z unijnym rozporządzeniem *Artificial Intelligence Act* (AIA) oraz celów określonych w „Drodze ku cyfrowej dekadzie”. Program „Polityka rozwoju sztucznej inteligencji”, który miał pomóc Polsce dogonić kraje Unii Europejskiej powstał niemal trzy lata temu. W tym czasie, głównie z powodu rozwoju generatywnej sztucznej inteligencji nastąpiły diametralne zmiany, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w rządowej

¹⁰<https://digitalpoland.prowly.com/135566-kto-stoi-za-ai-w-polsce-nowy-raport-fundacji-digital-poland-state-of-polish-ai>

strategii rozwoju AI. Dziś globalne firmy, nie zadają sobie pytania, czy wdrażać rozwiązania AI, ale jak szybko to zrobić. Tymczasem z badania KPMG przeprowadzonego wśród polskich firm wynika, że z AI korzysta obecnie 15 proc. organizacji, a 13 proc. planuje je wdrożyć do końca 2023 roku¹¹. Odstajemy na tle zagranicznych firm, wśród których blisko 4 na 10 korzysta z tego typu rozwiązań.

Dlatego, zanim rząd dokona aktualizacji obecnej strategii rozwoju AI, w pierwszej kolejności powinien przeprowadzić dogłębną analizę rynku, zmapować braki oraz mocne strony polskich firm. W naszej opinii jej rewizji udział powinny brać nie tylko instytucje publiczne, ale również ośrodki naukowe, jak i sektor prywatny. Konsolidacja i zespolenie wszystkich organizacji oraz firm zajmujących się sztuczną inteligencją pozwoli na wyodrębnienie sektorów, które mają największy potencjał, aby korzystać z AI. Przykładem mogą być Stany Zjednoczone, które od lat budują pozycję lidera AI, czy Japonia skupiająca swoje działania na rozwoju robotyki. Dla Polski tym obszarem mogłyby być narzędzia AI wspierające rolnictwo, które jest jednym z kluczowych sektorów naszej gospodarki. Dokument powinien być również częścią strategii rządu oraz jasno wskazywać, kto odpowiada za jego przygotowanie i wdrożenie w Polsce.

Kolejnym strategicznym wyzwaniem będzie przygotowanie szczegółowej analizy istniejącego prawodawstwa krajowego pod kątem zgodności z AIA. Choć Akt będzie stosowany bezpośrednio, jego skuteczność zależy od odpowiednich regulacji w Polsce. Dlatego należy podjąć współpracę międzyresortową i międzysektorową w celu zapewnienia wszechstronnego podejścia do jego wdrożenia. Równie ważne jest ponadto edukowanie na temat nowych regulacji, tak aby nie były one dla biznesu zaskoczeniem.

5. Wdrożenie Aktu o Usługach Cyfrowych

Akt o usługach cyfrowych, znany również pod swoją angielskojęzyczną nazwą Digital Services Act (DSA) wchodzi w życie już 17 lutego 2024 r. DSA zmienił obowiązującą od ponad 20 lat dyrektywę o handlu elektronicznym, a polskie firmy świadczące usługi internetowe, muszą być gotowe na duże zmiany. Akt o usługach cyfrowych wprowadzi wiele daleko idących reform w sposobie funkcjonowania wszystkich uczestników rynku cyfrowego: dostawców usług internetowych, przedsiębiorstw, korzystających z tych usług, jak również użytkowników.

Jak wynika z raportu Polskiego Instytutu Ekonomicznego (PIE), koszty wynikające z wprowadzania zgodności wobec regulacji DSA, a także Aktu o Rynkach Cyfrowych (DMA) oraz nowych obowiązków informacyjnych, które powstają po stronie firm sprzedających za pośrednictwem platform internetowych, w skali całej gospodarki przekładają się na ok. 52,3 mln PLN kosztów administracyjnych. Natomiast koszty po stronie usług pośrednictwa (hosting) są znacznie wyższe. Ostatecznie koszty zapewnienia zgodności wynikających z powyższych regulacji mogą dla niektórych firm stać się barierą wejścia na rynek i poszerzenia swojej działalności.

¹¹<https://kpmg.com/pl/pl/home/media/press-releases/2023/07/media-press-sztuczna-inteligencja-w-firmach-w-polsce-potencjal-do-wykorzystania.html>

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców od początku aktywnie uczestniczył w pracach nad Aktem. Jednym z głównych wyzwań związanych z wdrożeniem DSA będzie harmonizacja przepisów na poziomie poszczególnych państw członkowskich oraz ich instytucji. W naszej opinii zagwarantowanie spójnego stosowania Aktu jest podstawą zabezpieczenia podmiotów objętych nowymi obowiązkami wynikającymi z rozporządzenia, funkcjonujących na jednolitym rynku usług cyfrowych.

Z pewnością jednym z priorytetowych zadań w procesie wdrożenia DSA do krajowego prawa, jest jak najszybsze powołanie polskiego Koordynatora ds. Usług Cyfrowych, który będzie reprezentował nasz kraj w Europejskiej Radzie ds. Usług Cyfrowych. Współpraca z unijnym regulatorem oraz państwami UE będzie miała znaczący wpływ na proces wdrożenia DSA w Polsce.

Pierwsze kroki w sprawie wdrożenia DSA zostały już podjęte. W ostatnich dniach Ministerstwo Cyfryzacji ogłosiło rozpoczęcie konsultacji dotyczących założeń projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną oraz niektórych innych ustaw wdrażającej Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) w sprawie jednolitego rynku usług cyfrowych oraz zmiany dyrektywy 2000/31/WE (Akt o usługach cyfrowych). W opinii ZPP podczas tego procesu warto zadbać o to, aby nie wprowadzać dodatkowych obowiązków na gruncie prawa krajowego, wykraczających poza unijne prawodawstwo.

Pragniemy zwrócić uwagę, że wprowadzona w ostatnich latach liczba nowych regulacji rynku cyfrowego takich jak DSA, DMA czy P2B, generuje trudności definicyjne i proceduralne, a w efekcie zmniejsza również pewność prawną. Jednocześnie oznacza to, że firmy, działające w sektorze cyfrowym, muszą liczyć się z wysokimi kosztami związanymi z dostosowaniem ich działalności do nowych wymogów. Ze względu na ograniczone zasoby, nieproporcjonalnie obciążone tymi kosztami zostaną firmy z sektora MŚP. Ostatecznie koszty zapewnienia zgodności mogą dla niektórych firm stać się barierą wejścia na rynek czy poszerzenia swojej działalności. Dlatego w procesie konsultacji rząd powinien uznać szczególną rolę dialogu biznesu z regulatorem, w celu sprecyzowania konkretnych przepisów wynikających z DSA i zabezpieczenia interesu polskich przedsiębiorstw.

6. Wspieranie kompetencji cyfrowych MŚP

Kluczową rolę w kształtowaniu cyfrowej przyszłości Europy z pewnością odegrają przedsiębiorstwa. Małe i średnie przedsiębiorstwa stanowią fundament europejskiej gospodarki - reprezentują 99 proc. wszystkich firm w UE, zatrudniają niemal 100 milionów ludzi i wytwarzają ponad połowę europejskiego PKB. Dlatego transformacja cyfrowa biznesu stała się jednym z głównych obszarów programu polityki „Droga ku cyfrowej dekadzie” do 2030 r.”

Krajowy plan jego wdrażania w ślad za Unią Europejską ustanowił ambitne cele dotyczące cyfryzacji polskich firm. Niestety w tym obszarze wciąż mamy wiele do nadrobienia. Jak

pokazuje pierwsze sprawozdanie opracowane przez Komisję Europejską na temat stanu cyfrowej dekady, na co najmniej podstawowym poziomie technologie cyfrowe wykorzystuje tylko 61 proc. małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce, podczas gdy unijna średnia wynosi 69 proc. Wynik ten stanowi 77 proc. celu wyznaczonego na 2030 rok. Dodatkowo, jak wynika z badania zrealizowanego na potrzeby raportu ZPP „Cyfryzacja sektora MŚP”, aż 39 proc. mikrofirm deklaruje brak wykorzystania absolutnie żadnych narzędzi cyfrowych¹².

Rekomendujemy zatem szczególne uwzględnienie potrzeb MŚP w procesie realizacji Krajowego planu działania. Bez digitalowej aktywizacji przedsiębiorstw zrealizowanie celu Cyfrowej Dekady, który zakłada, że do 2030 r. 90 proc. MŚP powinno osiągnąć co najmniej podstawowy poziom wykorzystania technologii, integracja rozwiązań cyfrowych w gospodarce nie będzie możliwa.

Podczas tego procesu nie należy zapominać o roli regulacji. Zdaniem wielu przedsiębiorców to właśnie niepewność prawna i chaotyczne regulacje stanowią największe bariery we wdrażaniu rozwiązań cyfrowych w firmie. Aby realizacja Celów Cyfrowej Dekady była możliwa, konieczne jest stworzenie takiego otoczenia regulacyjnego, które będzie stymulować innowacyjność polskich firm. Ważnym elementem realizacji takiej polityki jest tworzenie hubów innowacji i piaskownic regulacyjnych, które pozwolą przedsiębiorcom na testowanie innowacyjnych rozwiązań w kontrolowanym środowisku. Takie rozwiązanie pozwoli także regulatorom zrozumienie nowych technologii i dostosowanie przepisów tak, aby wspierać innowacje przy zapewnieniu odpowiedniego poziomu ochrony konsumentów i stabilności rynku.

7. Podsumowanie

Jesteśmy przekonani, że Polska ma potencjał, by stać się prężnie działającym ośrodkiem nowych technologii. Musi tylko go odpowiednio wykorzystać. Zawirowanie gospodarcze ostatnich lat, których doświadczyliśmy w efekcie pandemii COVID 19 czy wojny w Ukrainie pokazują, jak bardzo potrzebne są technologie. Innowacje w znaczący sposób przyczyniają się nie tylko do poprawy jakości życia obywateli, ale przede wszystkim gwarantują rozwój gospodarczy dzięki usprawnieniu działania usług publicznych, wzroście cyberbezpieczeństwa, edukacji czy powszechnego dostępu do zdalnej opieki zdrowotnej.

Nowa kadencja Rady Ministrów to okazja, aby przeprowadzić dyskusję na temat tego, jak wzmocnić pozycję Polski w rankingach innowacyjności oraz przyspieszyć proces cyfrowej transformacji gospodarki. Mamy nadzieję, że przekazany dokument okaże się w tym pomocny.

Jako organizacja, która aktywnie wspiera kreowanie korzystnego środowiska biznesowego poprzez dialog i współpracę z różnymi interesariuszami, zgłaszamy swoją gotowość do udziału w konsultacjach oraz tworzeniu możliwie najlepszych warunków do rozwoju polskiej i unijnej gospodarki cyfrowej.

¹² <https://zpp.net.pl/wp-content/uploads/2023/11/02.11.2023-Raport-Cyfryzacja-sektora-MSP-w-Polsce.pdf>